

A württembergi legújabb tantervek és a tanulók szellemi munkája.

A porosz középiskolák tantervének 1901. változtatása mindjobban érezteti hatását a többi szövetséges német államban; 1906. év őszén Württembergben is új tanterv lépett életbe, mely sok tekintetben a legújabb porosz tanterv bélyegét viseli magán. A *Schmidt* a *Monatschrift für höhere Schulen* 1907. februári számában szól e kérdéstről és részletesen méltatja e tanterveket. A württembergi gimnáziumokat még a mult század utolsó tizedéig az erős klasszikus tanítás jellemezte. Az 1890. porosz iskolakonferencia következménye volt az 1892. porosz tanterv, melyet a következő tulajdonságok jellemeztek:

1. A klasszikus elem gyengítése quantitative, ezzel szemben qualitative erősödött;
2. A nemzeti elem erősebb érvényre jutása úgy a német nyelvben, mint a történelemben;
3. A tanulók erősebb testi képzése a tornaórák számának emelése, másrészt a heti óraszám apasztása által.

Mindezen elvekből az 1891. württembergi tanterv semmit sem valósított meg; itt a porosz 62 latin órával szemben 81 áll, a 36 görög órával szemben 40; az órák összes száma Württembergben 267, míg Poroszországban 252; a torna itt 27, ott 16 órával szerepel; a württembergi reáliskolában 280 órával szemben Poroszországban 258.

A württembergi legújabb tantervek a porosz tanterveket is túlszárnyalják. A következő tulajdonságok jellemzik: Az óraszám leszállítása a klasszikus nyelvekben; a tanórák számának emelése, a napi munka kibővítése, különösen a tanulók házi munkásságának apasztása.

Most Poroszországban a	gimnáziumban 259,	W.-ben 258 óra van,
“	a reálgimnáziumban 262,	“ 265 “ “
“	a reáliskolában 262,	“ 264 “ “

a latin nyelv azonban még mindig 74 (Poroszországban 68), görög 38 (Poroszországban 36).

A heti két tornaóra mellett behozták a kötelező játékdélutánokat is, amikor a *házi feladatokat* elengedik; ezeket különösen abból a szempontból méltatja az értekező, hogy a bajtársi érzést erősítik; ajánlatos volna Poroszországban is meghonosítani. Azon ellenvetésre pedig, hogy a kötelező játékok már nem játékok, azt mondhatjuk, hogy ez tévedés, mivel csak látni kell, hogy miképpen villanyozza fel a jókedvű és fürge tanuló még a leglustábbat is; a fődolog csak az, hogy a házi feladatokat ilyen alkalmakkor el kell engedni. Kérdés azonban, hogy szükséges-e az *összes* házi feladatoknak elengedése és nem volna-e elegendő azok felére való redukálása?

A württembergi tantervek méltatásánál még arról a kérdéstről is meg kell emlékeznünk, ami most Poroszországban a pädagogusokat sok tekintetben foglalkoztatja; ez pedig a szabadabb mozgás a felsőbb osztályokban. (L. Magy. Päd. 1906. 247. l.) A felsőbb hatóság egyelőre nem rendelte el hivatalosan, hogy miféle szabadság adható az ifjúságnak; e kérdést az egyes iskolák belátására bízta. Württemberg-

ben már a tantervben is szó van erről a kérdésről, bár még egyelőre igen szerény keretekben, amennyiben csak a főreáliskola legfelső osztályában a matematikában van szabad választás engedve a tanulóknak az egyes részek tekintetében.

A württembergi tanterv a napi munkásságot a felsőbb osztályokban nyolc, az alsóbb osztályokban hat órában állapítja meg; ez megegyezik *Gossler* porosz kultuszminiszternek 1884-ben kiadott rendeletével. Poroszországban a 6 iskolai óra csak 5-nek számítatik (50 perces órák), míg Württembergben egész óráknak tekintik az iskolai 50 perces órákat is. A 8 óra tehát így kerül ki: 5 iskolai óra, 1 torna vagy rendkívüli tárgy, 2 óra a házi feladatok elkészítésére. Míg tehát Poroszországban 3 órát számítanak az otthoni tanulásra, addig Württembergben csak *kettőt*. Pontosan megállapítani azonban nem lehet hogy meddig tart a házi feladatok elkészítése, mert ez függ a tehetségtől, hangulattól, akaratától; függ továbbá a feladatok mennyiségétől, melyeket nem lehet épen matematikailag felosztani.

Vannak, akik tagadják azt, hogy elegendő volna ez a 2 vagy 3 óra. *Griessbach* a «Woche» 1906. augusztus 18. számában felemlíti, hogy 5—5 $\frac{1}{2}$ óra is szükséges a felső osztályokban. Természetes, hogy ilyen esetnek eszkzerű tanítás mellett nem volna szabad előfordulni. (Azt hiszem, hogy nálunk is megesik elég gyakran, különösen némely szakiskolában.) Ertekező nem hiszi, hogy a kitűzött 2 óra elegendő volna a házi feladatok elkészítésére; a klasszikus studiumokban még mindig elég nagyok a követelmények s így bajos azokat és más egyéb feladatokat 2 óra alatt elvégezni.

Griessbach egyébiránt az egységes középiskola híve; szerinte a 3 iskolanem eltörölendő; egy középiskola legyen 40—45 perces órákkal; a heti óraszámot az utolsó osztályokban 20-ra, a középosztályokban 24-re, a felsőbb osztályokban 28—30-ra kellene leszállítani; így tehát a házi munkássággal együtt volna a II—IV-ben 2 $\frac{1}{2}$ —3, a III—II-ben 3 $\frac{1}{2}$, a II—I-ben 4 $\frac{1}{2}$ —5 óra. De vajjon az így képzett ifjú elsajátíthatja-e azt, amit a modern kultúra megkíván? Hogy állana a logikai, történeti és eszterikai képzés? És mit szólnának a szülők ahhoz a sok szabad időhöz, melyet gyermekeik élveznének? Ezek a reformok különben mindent a módszertől várnak, holott mindent attól remélni, nevetséges dolog; a tanárok nem bűvészek és nincsenek birtokában a nürnbergi tölcsérnek. Bizonyos fokú házi munkásságra szükség van, hogy megerősítse az iskolában tanultakat.

Hogy a tanulás nagyon megviselné az ifjúságot, nem lehet állítani; csak látni kell azt a sok vidám arcot, mellyel a tanulók az udvaron játszadoznak. Nem helyes, amit *Griessbach* mond, hogy az iskola csak a *szellem* művelésére gondol, a test művelését pedig elhanyagolja. Erről szó sem lehet, csak arra kell ügyelni, hogy az ifjúságot túl ne terheljük és napi 8 óránál több munkája ne legyen.

E. G.